

הלכות אישות פרק ד

א. אין האשה מתקדשת, אלא לרצונה, והמקדש אשה בעל כרחה, אינה מקדשת; אבל האיש שאנסוהו עד שקדש בעל כרחו, הרי זו מקדשת. ויש לאיש לקדש נשים רבות, כאחת והוא שיהיה בכסף אם קדש בכסף, פרוטה לכל אחת ואחת; ויש לאחת מהן או לאחר, לקבל הקדושין על ידי כלן מדעתן.

ב. המקדש את האשה, ונתן קדושיה מדעתה ביד חברתה, ואמר לחברתה כשנתן הקדושין בידה, ואת נמי, או וכן גם את, וכיוצא בזה הרי שתייהן מקדשות. אבל אם נתן בידה, ואמר לה ואת הרי זו שקבלה הקדושין, ספק מקדשת: שמה לא נתפסו אלא לראות מה בלבה, וכאלו אמר לה ואת מה תאמרי בדבר זה; ולפיכך קבלה היא הקדושין, שהרי זה עדין שואלה לראות מה בלבה ומפני זה, היא ספק מקדשת.

ג. התקדשי לי בדינר זה, ונטלתו וזרקתו לפניו או לים או לאור או לדבר האבד אינה מקדשת. אמרה לו, תנהו לאבא, או לאביך, או לאיש פלוני, ונתן אינה מקדשת; ואם אמרה לו, תנהו לו שיקבלנו לי, ונתן הרי זו מקדשת. אמרה לו, הניחהו על הסלע אינה מקדשת; ואם היה סלע שלה, מקדשת. היה הסלע שלשניהם, הרי זו מקדשת בספק.

ד. אמר לה, התקדשי לי בכפר זה, אמרה לו, תנהו לעני אפלו היה עני הסמוך עליה, אינה מקדשת. תנהו לכלב, אינה מקדשת; ואם היה כלב שלה, מקדשת; היה רץ אחריה לנשכה, ואמרה לו, תנהו לכלב זה הרי זו ספק מקדשת.

ה. היה מוכר פרות או כלים וכיוצא בהן, באת אשה ועמדה ואמרה לו תן לי מעט מאלו, ואמר לה אם אתן לך, תהי מקדשת לי אם אמרה הין ונתן לה, הרי זו מקדשת; אבל אם אמרה לו, תן לי מהן, או השלך לי, או דברים שענינם לא תשחק עמי בדברים אלו אלא תן בלבד, ונתן אינה מקדשת.

ו. וכן אם היה שותה ביין, ואמרה לו תן לי כוס אחד, ואמר לה אם אתן לך, הרי את מקדשת לי בו, ואמרה לו השקני השקות, או תן, השקה, השלך אינה מקדשת, שאין הדברים מראין אלא השקני בלבד ולא תשחק עמי בדבר אחר.

ז. המקדש בעד אחד אין חוששין לקדושיו, ואף על פי ששניהם מודין; קל וחומר, למקדש בלא עדים. המקדש בפסולי עדות שלתורה, אינה מקדשת. בפסולי עדות שלדברי סופרים, או בעדים שהן ספק פסולי תורה אם רצה לכנס, חוזר ומקדש בכשרים; ואם לא רצה לכנס, צריכה ממנו גט מדברי סופרים. ואפלו כפרה האשה והכחישא את העדים, ואמרה לא קדשתני כופין אותה לקח הגט. וכן דין כל קדושי ספק אם רצה לכנס, חוזר ומקדש ודאי; ואם לא רצה, צריכה ממנו גט מספק.

ח. קטן שקדש, אין קדושיו קדושין. אבל גדול שקדש את הקטנה היתומה, או קטנה שיצאה מרשות אב אם היתה פחותה מבת שש, אף על פי שהיא נבונה לחש ביותר ומכרת ומבחינת, אין כאן שם קדושין, ואינה צריכה למאן; ואם היתה מבת

עֶשֶׂר וּמַעֲלָה, אָף עַל פִּי שְׁהִיָּא סְכָלָה בְּיוֹתֵר, הוֹאִיל וְנִתְקַדְּשָׁה לְדַעְתָּהּ, הָרִי זֶה מְקַדְּשֵׁת לְמֵאוֹן.

מ. הִיָּתָה מִבֵּית שֶׁשׁ עַד סוֹף עֶשֶׂר, בּוֹדְקִין אֶת יְפֵי דַעְתָּהּ אִם מִבְּחֻנֵּת וּמִכַּרְתַּת עֶסְקֵי הַנְּשׁוּאִין וְהַקְדוּשִׁין, צְרִיכָה לְמֵאוֹן; וְאִם לֹא, אֵינָה מִתְקַדְּשֵׁת לְמֵאוֹן וְאֵינָה צְרִיכָה לְמֵאוֹן.

י. כִּיצַד מִתְקַדְּשֵׁת לְמֵאוֹן: שְׂאֵם נִתְקַדְּשָׁה, וְלֹא רָצָת לִישֵׁב עִם בַּעֲלָהּ צְרִיכָה לְמֵאוֹן בְּפָנֶי שְׁנַיִם, וְלֹא מֵרֹאשׁ אֵינִי רוֹצֶה בְּפָלוּגֵי בַּעֲלִי, וְיוֹצֵאָה בְּלֹא גֹט, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּהַלְכוֹת גְּרוּשִׁין; וְזֶה הִיא הַנִּקְרָאת מִמֵּאוֹנָתָה. וְלָמָּה יוֹצֵאָה בְּלֹא גֹט, מִפְּנֵי שְׂאִין קְדוּשִׁיהָ קְדוּשִׁין מִן הַתּוֹרָה; אֲלֹא קְדוּשֵׁי קִטְנָה זֶה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים, וְהֵן תְּלוּיִין: שְׂאֵם יֹשֶׁבֶת עִם בַּעֲלָהּ עַד שֶׁגְּדָלָה גָּמְרוּ קְדוּשִׁיהָ, וְנִעֲשֶׂת אִשָּׁת אִישׁ גְּמוּרָה, וְאֵינוּ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְקַדְּשָׁה אַחֵר שֶׁגְּדָלָה; וְאִם לֹא רָצָת לִישֵׁב צְרִיכָה לְמֵאוֹן, וְתֵצֵא בְּלֹא גֹט.

יא. חֲרַשׁ שֶׁנִּשְׂאָ פְקֻחָתָהּ, וְכֵן חֲרַשֵּׁת שֶׁנִּשְׂאָתָה לְפָקֻחַ אֵין קְדוּשִׁיהֶן גְּמוּרִין מִן הַתּוֹרָה, אֲלֹא מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים; לְפִיכָךְ אִם בָּא פָקֻחַ וְקָדַשׁ אִשָּׁת חֲרַשׁ הַפְקֻחָתָהּ הָרִי זֶה מְקַדְּשֵׁת לְשָׁנֵי קְדוּשִׁין גְּמוּרִין, וְנוֹתֵן גֹּט, וְהִיא מִתְּרַת לְבַעֲלָהּ הַחֲרַשׁ. אֲבָל הַשּׁוֹטָה שֶׁקָּדַשׁ פְּקֻחָתָהּ, אוֹ פָקֻחַ שֶׁקָּדַשׁ שׁוֹטָה אֵין כָּאֵין קְדוּשִׁין כָּלֵל, לֹא מִדְּבָרֵי תּוֹרָה וְלֹא מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים.

יב. סָרִיס שֶׁקָּדַשׁ, בֵּין סָרִיס חֲמָה בֵּין סָרִיס אָדָם, וְכֵן אֵילּוּנִית שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה הָרִי אֵלּוּ קְדוּשִׁין גְּמוּרִין. טַמְטוּם וְאַנְדְּרֶגֶינוֹס שֶׁקָּדַשׁוּ אִשָּׁה, אוֹ שֶׁקָּדַשׁן אִישׁ הָרִי אֵלּוּ קְדוּשֵׁי סֶפֶק, וְצָרִיכִין גֹּט מִסֶּפֶק.

יג. הַמְקַדֵּשׁ אַחַת מִן הָעֲרִיּוֹת, לֹא עָשָׂה כְּלוּם שְׂאִין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּעֶרְוָה, חוּץ מִן הַנֶּדֶה: שֶׁהַמְקַדֵּשׁ אֶת הַנֶּדֶה, הָרִי זֶה מְקַדְּשֵׁת קְדוּשִׁין גְּמוּרִין; וְאֵין רְאוּי לַעֲשׂוֹת כֵּן.

יד. אִשָּׁת אִישׁ שֶׁשִּׁשְׁטָה יָדָהּ וְקִבְּלָהּ קְדוּשִׁין מֵאַחֵר בְּפָנֶי בַּעֲלָהּ, הָרִי זֶה מְקַדְּשֵׁת לְשָׁנֵי, שֶׁהָאִשָּׁה שִׁאֲמָרָה לְבַעֲלָהּ בְּפָנָיו גִּרְשָׁתָנִי, נֶאֱמַנָת: חֲזָקָה, אֵינָה מַעֲזָה פָּנֶיהָ בְּפָנֶי בַּעֲלָהּ. אֲבָל אִם קָדַשָׁה אַחֵר שְׁלֹא בְּפָנֶי בַּעֲלָהּ, אֵין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ, עַד שֶׁתָּבִיא רְאִיָּה שֶׁנִּתְגַּרְשָׁה, קֹדֶם שֶׁתִּקְבַּל הַקְדוּשִׁין: כֹּל שְׁלֹא בְּפָנָיו, מַעֲזָה.

טו. הַמְקַדֵּשׁ אַחַת מִן הַשְּׁנִיּוֹת, אוֹ מֵאֶסְרוֹרֵי לְאוּיִן, אוֹ מֵאֶסְרוֹרֵי עֲשָׂה, וְכֵן הֵיכָם שֶׁקָּדַשׁ צִרְתָּ עֶרְוָה הָרִי זֶה מְקַדְּשֵׁת קְדוּשִׁין גְּמוּרִין: חוּץ מִיִּבְמָה שֶׁנִּתְקַדְּשָׁה לְזֹר, שֶׁהִיא מְקַדְּשֵׁת בְּסֶפֶק נִסְתַּפֵּק לְחֻכְמִים אִם הַקְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בִּיבְמָה, כְּשֶׁאֵר חֵיבֵי לְאוּיִן, אוֹ אֵין קְדוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ, כְּעֶרְוָה. וְאָף עַל פִּי שֶׁאֶסְרוֹר לֹא לְכַנֵּס אַחַת מִכָּל אֵלּוּ, הָרִי זֶה מְגַרֵּשׁ בְּגֹט.

טז. הַמְקַדֵּשׁ גּוֹיָה אוֹ שִׁפְחָה אֵינֶן קְדוּשִׁין, אֲלֹא הָרִי הִיא אַחֵר קְדוּשִׁין כְּמָה שֶׁהִיָּתָה קֹדֶם הַקְדוּשִׁין; וְכֵן גּוֹי וְעַבֵּד שֶׁקָּדַשׁוּ בֵּת יִשְׂרָאֵל, אֵין קְדוּשִׁיהֶן קְדוּשִׁין. יִשְׂרָאֵל מְשַׁמֵּד שֶׁקָּדַשׁ בֵּת יִשְׂרָאֵל אָף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה בְּרִצּוֹנוֹ הָרִי אֵלּוּ קְדוּשִׁין גְּמוּרִין, וְצָרִיכָה מִמֶּנּוּ גֹט.

יז. הַמְקַדֵּשׁ אִשָּׁה שֶׁחֲצִיָּה שִׁפְחָהּ, וְחֲצִיָּה בֵּת חוֹרִין אֵינָה מְקַדְּשֵׁת קְדוּשִׁין גְּמוּרִין, עַד שֶׁתִּשְׁתַּחֲרָר; וְכִיוֵּן שֶׁנִּשְׁתַּחֲרָרָה, גָּמְרוּ קְדוּשִׁיהָ כְּקְדוּשֵׁי קִטְנָה שֶׁגְּדָלָה, וְאֵינוּ צָרִיךְ לְקַדְּשָׁהּ.

קדושין אחרים. בא אחר וקדשה אחר שנשתחררה, הרי זו ספק קדושין לשניהם. ואיזו היא שפחה חרופה האמורה בתורה, זו מי שחציה שפחה וחציה בת חורין שקדשה עבד עברי; ומי שחציו עבד וחציו בן חורין שקדש בת חורין, הרי זה ספק קדושין.

יח. שכור שקדש קדושיו קדושין, ואף על פי שנשתפר הרבה. ואם הגיע לשכרותו שללוט, אין קדושיו קדושין; ומתישבין בדבר זה.

יט. המקדש בפחות מפרוטה, אינה מקדשת. קדשה באכל או בכלי וכיוצא בו ששווה פחות מפרוטה הרי זו מקדשת בספק, וצריכה גט מספק: שמא דבר זה שווה פרוטה במקום אחר. הא למדת, שכל המקדש בשווה כסף אם היה שווה פרוטה באותה המדינה, הרי אלו קדושי ודאי; ואם אינו שווה פרוטה, הרי אלו קדושי ספק.

כ. יראה לי, שאם קדש בתבשיל או בירק שאינו מתקנים, וכיוצא בהם אם לא היו שווה פרוטה באותו המקום, אינה מקדשת כלל: שהרי דבר זה אינו מגיע למקום אחר עד שיפסד ויאבד, ולא יהיה שווה כלום. ודבר שלטעם הוא זה, וראוי לסמוך עליו.

כא. המקדש אשה בפחות מפרוטה, או שקדש שתי נשים בפרוטה אף על פי ששלח סבלונות אחר מכאן, אינה מקדשת; וכן קטן שקדש אף על פי ששלח סבלונות אחר שהגדיל, אינה מקדשת: שמחמת קדושין הראשונים שלחן, שהיו קדושין פסולין.

כב. המקדש את האשה בפסוף או בשטר, אינו צריך שיתן הקדושין לתוך ידה; אלא כיון שרצת לזרק לה קדושיה, וזרקן בין לתוך ידה, בין לתוך חיקה, או לתוך חצרה, או לתוך שדה שלה הרי זו מקדשת: היתה עומדת ברשות הבעל צריך שיתן לתוך ידה, או לתוך חיקה.

כג. היתה עומדת ברשות שהיא שלשניהן, וזרק לה קדושיה מדעתה, ולא הגיעו לידה או לחיקה הרי זו מקדשת קדושי ספק; ואפלו אמרה לו, הנח קדושי על מקום זה, ואותו המקום שלשניהם הרי אלו קדושי ספק.

כד. היו עומדים ברשות הרבים, או ברשות שאינה שלשניהם, וזרק לה קדושיה קרוב לו, אינה מקדשת; קרוב לה, הרי זו מקדשת. מחצה למחצה, או שהיו ספק קרוב לה ספק קרוב לו, ואבדו קדם שיגיעו לידה הרי זו מקדשת בספק.

כה. כיצד הוא קרוב לה, וקרוב לו: כל שהוא יכול לשמר אותן, והיא אינה יכולה זה הוא קרוב לו; היא יכולה לשמר והוא אינו יכול לשמר זה הוא קרוב לה. שניהן יכולין לשמר אותן, או שניהן אינם יכולים לשמר אותן זה הוא מחצה למחצה.